

Spis treści

Przedmowa	11
Wstęp	13
Rozdział I. Nieletni sprawni inaczej jako innowacja terminologiczna w ortopedagogice	25
1. Zaburzenia rozwojowe a upośledzenia i niedostosowanie społeczne	25
1.1. Wpływ zaburzeń rozwojowych na upośledzenia, niedostosowanie społeczne i trudności w nauce	26
1.2. Upośledzenia jednostek z punktu widzenia ich wychowalności	30
1.3. Analogia porównawcza między upośledzeniem a niedostosowaniem społecznym	30
1.4. Pojęcie, aspekty i kierunki rewalidacji upośledzonych ..	32
1.5. Specyfika ortopedagogiki w resocjalizacji niedostosowanych społecznie	36
2. Upośledzenia a inne określenia stosowane w rewalidacji ...	37
3. Niedostosowanie społeczne na tle postępowej terminologii w resocjalizacji	38
3.1. Jednostki „nieobycie” w środowisku	39
3.2. Osobnicy z zaburzeniami w socjalizacji	44
3.3. Nieletni sprawni inaczej oraz motywy ich przestępczej działalności	51
Podsumowanie	53

Rozdział II. Nieletni sprawni inaczej w znowelizowanej ortopedagogice szczegółowej	55
1. Specyfika i przedmiot zainteresowań ortopedagogiki	55
2. Nowelizacja ortopedagogiki szczegółowej	61
2.1. Oligofrenopedagogika w rewalidacji upośledzonych umysłowo	62
2.2. Tyflopedagogika w rewalidacji niewidomych	68
2.3. Surdopedagogika w rewalidacji głuchych	73
2.4. Logopedia w rewalidacji osób z wadami mowy	79
2.5. Pedagogika lecznicza w rewalidacji przewlekle chorych i kalekich	95
2.6. Pedagogika resocjalizacyjna w rewalidacji nieletnich sprawnych inaczej	100
3. Nieletni sprawni inaczej w znowelizowanej ortopedagogice szczegółowej — problemy	102
Podsumowanie	106

Rozdział III. Socjalizacja reedukacyjna w znowelizowanej ortopedagogice szczegółowej	108
1. Specyfika i zakres oddziaływań ortopedagogicznych w socjalizacji reedukacyjnej	109
1.1. Istota socjalizacji reedukacyjnej	109
1.2. Zakresy socjalizacji reedukacyjnej	109
1.3. Relacja między socjalizacją a socjalizacją reedukacyjną ..	111
2. Wychowanie resocjalizujące jako przedmiot socjalizacji reedukacyjnej	112
2.1. Funkcjonalne znaczenie wychowania resocjalizującego ..	113
2.2. Swoistość oddziaływań ortopedagogicznych w wychowaniu resocjalizującym	114
3. Ergoterapia i jej zastosowanie w socjalizacji reedukacyjnej ..	115
4. Działalność ortopedagogiczna wspomagająca wychowanie resocjalizujące	116
4.1. Adaptacja i readaptacja nieletnich sprawnych inaczej do warunków wychowania w zakładzie ortopedagogicznym ..	116
4.2. Opieka ortopedagogiczna	118
4.3. Profilaktyka ortopedagogiczna	121
5. Współczesny zakład ortopedagogiczny jako znowelizowane środowisko społeczno-wychowawcze	124
Podsumowanie	129

Rozdział IV. Metodologia badań	133
1. Problem badawczy i hipotezy	135
2. Teren, metody i organizacja badań	140
3. Wyniki badań oraz sposób opracowania zebranego materiału	149
4. Zarys historyczny i przeobrażenia strukturalno-organizacyjne placówek badawczych	150
Podsumowanie	156
Rozdział V. Charakterystyka nieletnich sprawnych inaczej, objętych badaniami	159
1. Nieletni sprawni inaczej z przejawami zaburzeń osobowościowych	162
2. Nieletni sprawni inaczej z przejawami defektów charakteru	169
3. Nieletni sprawni inaczej sprawiający trudności wychowawcze	172
Podsumowanie	176
Rozdział VI. Zastosowanie nowych koncepcji ortopedagogicznych w socjalizacji reedukacyjnej	182
1. Poszukiwanie nowych koncepcji w przezwyciężaniu izolacji zakładowej i trudności wychowawczych	182
2. Pogląd na innowacje ortopedagogiczne i zasady ich wdrażania	190
3. Model działań celowościowych w systemie wdrażania innowacji do praktyki ortopedagogicznej	194
3.1. Inicjatywne ośrodki działań	199
3.2. Sytuacje zadaniowe	201
3.3. Sekcje pracy problemowej	202
3.4. Zasady realizacji zadań	208
4. Innowacje ortopedagogiczne ułatwiające nieletnim realizację obowiązku szkolnego i nauki zawodu	208
5. Profil kształcenia zawodowego i znowelizowane przepisy w sprawie szkolenia rzemieślniczego	215
6. Praktyka wychowania resocjalizującego w relacji z wychowaniem ortopedagogicznym	218
Podsumowanie	220
Rozdział VII. Strategia działań ortopedagogicznych w socjalizacji reedukacyjnej nieletnich	222
1. Pogląd na strategię celowościowego postępowania w socjalizacji reedukacyjnej	222
2. Niekonwencjonalne zasady działań strategicznych w socjalizacji reedukacyjnej	226

2.1. Nauczanie problemowe w zespołach uczniowskich	227
2.2. Aktywizowanie zainteresowań nieletnich	228
2.3. Reformowanie negatywnych reakcji i postaw	229
2.4. Integracja nieletnich z zakładem ortopedagogicznym i środowiskiem	229
2.5. Współdziałanie wychowanka z grupą i nauczycielem – wychowawcą	230
2.6. Samoregulacja zachowania	232
2.7. Projektowanie perspektyw życiowych	232
3. Podstawowe techniki socjalizacji reedukacyjnej	233
Podsumowanie	234

Rozdział VIII. Procedura działań ortopedagogicznych w socjalizacji reedukacyjnej nieletnich

1. Pogląd na procedurę działań socjalizująco-reedukacyjnych	236
2. Podstawowe zasady działań proceduralnych	237
3. Specyficzne procesy uczenia się w socjalizacji reedukacyjnej	239
3.1. Uczenie się reedukujące	239
3.2. Uczenie się reedukacyjne	240
3.3. Uczenie się edukacyjne	241
4. Metody socjalizacji reedukacyjnej	241
5. Ergoterapia i jej odmiany	245
5.1. Ergoterapia terapeutyczno-poznawcza	248
5.2. Ergoterapia kształcąca w zawodzie	249
5.3. Ergoterapia o charakterze pracy smaoobsługowej	251
5.4. Ergoterapia kreatywna	256
5.5. Ergoterapia profilaktyczna	257
6. Ergoterapia antropotechniką wychowania	259
6.1. Psychotechnika resocjalizująca	260
6.2. Socjotechnika resocjalizująca	260
7. Ergoterapia kulturotechniką wychowania	261
8. Ergoterapia w samowychowaniu nieletnich	262
9. System strategiczno-proceduralnych oddziaływań ergoterapeutycznych	268
Podsumowanie	272

Rozdział IX. Skuteczność metod i technik socjalizacji reedukacyjnej

1. Promocja śródroczna i roczna oraz świadectwo ukończenia nauki w szkole	278
2. Uzyskanie uprawnień w określonej profesji zawodowej	281

3. Wartości społeczno-wychowawcze w zakresie reformowania negatywnych reakcji i postaw	284
Podsumowanie	293

Rozdział X. Tendencje i kierunki rozwoju działalności socjalizująco-reedukacyjnej 295

1. Propozycje nazewnictwa placówek o ograniczonej wolności ..	296
2. Podstawowe założenia dotyczące zasadności funkcjonowania zakładów ortopedagogicznych	299
3. Postępowe poglądy na wymogi pracy szkoły w domu wychowania ortopedagogicznego	301
4. Propozycje dotyczące profilizacji kształcenia zawodowego ..	303
5. Wytyczne do pracy socjalizująco-reedukacyjnej nauczyciela i wychowawcy internatu	305
Podsumowanie	307

Zakończenie i wnioski 308

Literatura 318

Aneks 329

W zakończeniu i w literaturze Autor wskazał w ortopedagogice szczegółowej na kolejny, szósty dział dotyczący upośledzenia wzroku, podporządkowując go logopedii. To ważne dokonanie, w którym Maria Grzegorzewska myślała od zarania dziejów pedagogiki specjalnej, należy wpisać na konto osiągnięć naukowych Aleksandra Makowskiego i widzieć jako Jego pionierski wkład do rozwoju ortopedagogiki ewaluacyjnej.

Drugim kluczowym zagadnieniem książki jest wskazanie na dewiacje społeczne, defekty charakteru i trudności w zachowaniu nietypowych oraz innowacyjne (bądź znowelizowane) środki strategiczno-proceduralnych oddziaływań socjalizująco-reedukacyjnych, w których Autor wyodrębnił działania naprawcze etno-, ergo- i smiotropowe oraz uczenie się reedukujące (odaczające od natogu i źródlnych czynów), uczenie się reedukacyjne (ponownie przywracające utracone wartości) i uczenie się edukacyjne nowych wzorów zachowania, aktywności i hierarchii wartości. Powinno być jasnym, że w tym ostatnim jest uwzględniony proces, a nie tylko sam rezultat, który jest wynikiem ortopedagogicznym. Tak też Autor ułożył typologizację i upośledzeń (od przejawów, przyczyn, znaczących, społecznych) aż do rewitalizacji i resocjalizacji upośledzonych w różnym stopniu i zakresie.